

STEV. 7. LETO IV
 IZDANIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA
 Lastnik in odgovorni urednik: Uredniški odbor OF Črnomelj. Kočevje in Novo mesto. Odgovorni urednik: Tone Gornik. Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta Komandanta Štaneta 55. Poštni predaj 53. Telefon uredništva in uprave 127. Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T-181. Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna 100 din. Tisk tiskarne "Ljudske pravice" v Ljubljani

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

Odpravimo zaostalost dolenjskih okrajev

Pretekli teden je bila v Novem mestu važna konferenca predstavnikov Gospodarskega sveta LRS, okrajnih ljudskih odborov in okrajnih komitejev ZKS Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. Kakor smo bili naknadno obveščeni, je konferenca obravnavala številna vprašanja, kako dvigniti zaostalost gospodarstva v naših okrajih. Ze pred zadnjo vojno je bila dolenjska pokrajina med najzaostalejšimi področji naše domovine, med vojno pa je dala časten delež k naši osvoboditvi. Industrializacija dostojne je ni dovolj izpremenila gospodarskega lica Dolenjske. Narodni dohodek na prebivalca Bele krajine znaša n. pr. letno komaj 40.000 din ali nekaj nad 3300 din na mesec. Zato je treba resno misliti, v kakšni obliki bi bilo najprimerneje nuditi Dolenjski učinkovito gospodarsko pomoč.

Politični in gospodarski javni delavci dolenjskih krajev so na konferenci poudarili, da so Dolenjski poleg čim večje lastne prizadevanosti, da dvigne proizvodnjo v dosedanjih industrijskih in

obratnih obratih ter kmetijstvu, nujno potrebna večja javna dela. Izboljšati bi treba prometne zveze, čimprej zgraditi progo Črnomelj—Vrbovsko in nadaljevati z avtomobilsko cesto Zagreb—Ljubljana. S temi javnimi deli bi zaposlili veliko število sedaj le deloma zaposlenih ljudi, razvil pa bi se tudi turizem, ki se Dolenjske v veliki meri prav zaradi slabih komunikacij še vedno izogiba navzlic vsem njenim naravnim lepotam in zgodovinskim krajem iz NOB.

Kmetijstvo je na Dolenjskem najbolj zaostalo. Vina so na primer navzlic toplejšemu podnebnju dosti slabša kot štajerska vina. V Beli krajini je veliko zemlje neobdelane. Na kočevskih posevkih bi lahko gojili 5000 glav živine, pa je imajo le nekaj nad 2400 glav; pomanjkanje vode resno ovira razvoj gospodarstva v Beli krajini, na Kočevskem in v mnogih predelih novomeškega okraja. Na drugi strani pa nudi pokrajina s svojimi bogatimi viri surovin možnosti za takojšen razvoj lesne industrije. Tako bi se lahko razvil in novomeškemu okraju velik kombinat za predelavo trdega in na Kočevskem za predelavo mehkega lesa. Dosedanja tovarna igrača v Novem mestu bi lahko, povezana z novim lesnim kombinatom, krepko dvignila proizvodnjo lesne galanterije. Dolenjska bi tako večino lesa, ki ga sedaj izvažajo izven meja svojih okrajev, predelala doma. O bogatih, skorajda neizčrpnihi zaloga kremenčevega peska — glavnega vira surovin za industrijo stekla — se je že nekolikokrat pisalo in govorilo, ostalo pa je vendarle samo pri ugotavljanju in nashičevanju, kaj vse bi se dalo s tem peskom narediti. Znanje so bogate zaloge glin na Dolenjskem, ki omogočajo razvoj opekarne in keramične industrije. Zelezarna v Črnomlju izvršuje sedaj komaj 40 odstotkov naročil in podobno.

Za razvoj tistih panog industrije, ki imajo vir v domačih surovinah, ni prirodnih zaprek. Vprašanje je le, kako najbolj umno uporabljati obstoječa sredstva za razširitev sedanjih in ustanovitev novih proizvodnih možnosti. Zato so bili udeleženci konferenke so-glasnega mnenja, da je treba čimprej zbrati vse potrebne podatke in s temeljitim študijem pripraviti podlago za izdelavo desetletnega perspektivnega načrta razvoja kmetijstva na Dolenjskem, prav tako pa tudi za razvoj industrializacije, prometa, obrti, gostinstva in turizma, trgovine itd.

Pred gospodarskimi sveti naših okrajnih ljudskih odborov stoji odgovorne in pomembne naloge. Sestava desetletnega perspektivnega načrta za razvoj narodnega gospodarstva Dolenjske je izredno važno delo, od katerega je odvisna življenjska raven delovnih ljudi črnomeljskega, novomeškega in kočevskega okraja.

Od tedna do tedna

V preteklih dneh se je razburjenju okrog Daljnega ozhoda, kjer se ni popolnoma jasno, kakšne namene ima nova ameriška vlada, pridružila se nič do brega obetajoča prekinitve diplomatskih odnosov med Sovjetsko zvezo in Izraelom. V Tel Avivu so že nekaj časa protestirali zaradi moskopske protizidovske gonje, prišlo je tudi do razburjenih izpadov pred sovjetskimi poslaništvom. Kremelj je hitro izkoristil priliko in pretrgal odnose z Izraelom, s tem pa dokazal, da namerava še zaostriiti preganjanje Židov v Rusiji in ostalih satelitskih deželah.

Toda čuti jo se že posledice najnovejše moskopske ofenzive. V Avstriji je na primer precej visokih kominformoskih funkcionarjev židovskega rodu. Nekateri so že pred meseci začeli potiskati v ozadje, mnogi pa so zlasti v zadnjem času zaslučili, da jim gore tla pod nogami. Židovske organizacije so opravljeno pozvale svoje člane, naj na nedeljnih parlamentarnih volitvah ne glasujejo za tako imenovano »ljudsko opozicijo«, ki jo vodi KP Avstrije. Avstrijsko kominformosko vodstvo je začutilo nevarnost s te strani in se hotelo nekako umakniti, ker so ji dragoceni židovski glasovi. Vedeti je namreč treba, da je tudi v Avstriji KP zelo neprijateljena, pa se mora boriti za vsakega volivca posebej, da bi si ohranila pri volitvah svojih pet odstotkov glasov, kolikor jih je največ dobila pri dosedanjih glasovanjih. Največ izgledov ima KP seveda v sovjetski coni, kjer ji okupatorska oblast pomaga na najrazličnejše načine, da bi ji zagotovila čim večji uspeh.

V avstrijski volilni boj gre enajst strank, od teh pa so le štiri večje, ki so že tudi doslej imele svoje zastopnike v parlamentu in ne kaže, da bi se jim ostale mogle pridružiti. Poleg že omenjene kominformoske »opozicije« so do zdaj med večje stranke: klerikalna ljudska stranka, nacistična zveza neodvisnih in socialistična stranka. Ljudska stranka, ki je od zadnjih volitev leta 1949 peljala za najmočnejšo, je doživela zadnji čas notranje pretrese, ko sta se odcepili dve manjši skupini, ki ji bosta ogrozili prvenstvo. Nacisti so tik pred zadnjimi parlamentarnimi volitvami osnovali lastno stranko, pa so že takrat zbrali precej glasov. V štirih letih utrjevanja so sicer tudi oni imeli razne notranje težave, toda soditi je mogoče, da bo v nedeljo poraslo njihovo število glasov. Najbolj strnjena je ostala socialistična stranka in ji zato marsikdo obeta zmago. V današnjih avstrijskih razmerah seveda ni preveč zavidljiva vloga najmočnejše stranke, kajti na njen račun gre precej negotovanja, pa čeprav sama ni direktno odgovorna za položaj. Kajti avstrijska vlada in parlament sta v precejšnji meri odvisna od vladanja okupatorskih sil, ki že osem let tlačijo Avstrijo in ji ne puste samostojnega razvoja.

Nas seveda zanima še tudi, kako bodo volitve izpadle med koroškimi Slovenci. Njihova napredna organizacija, Demokratična fronta, je pozvala Slovence, naj glasujejo za socialistično stranko. Do tega je prišlo po mnogih brezuspešnih poskutih, da bi koroški Slovenci nastopili strnjeno in enotno, kajti nasprotna klerikalna struja je pod vplivom belogardističnih izdajalcev in vatikanske podružnice v celoškim škofijskem dporcu, odbila skupni nastop. Tako je ostalo le malo upanja, da bi Slovenci dobili lastnega zastopnika v skupščini in od avstrijskih strank je edino socialistična dostaj pokazala dobro voljo pri reševanju manjšinskih vprašanj in podpori težnji koroških Slovencev. Socialistična stranka je bila tudi tista, ki je v Avstriji dosledno zastopala zboljšanje prijateljskih odnosov z Jugoslavijo, kar je nedvomno tudi odločilnega pomena v žiljenju koroških Slovencev.

POZDRAV IV. KONGRESU LJUDSKE FRONTE JUGOSLAVIJE

V nedeljo 22. februarja se bo začel v Beogradu IV. kongres Ljudske fronte Jugoslavije. Okrog 2200 delegatov — izmed teh 816 iz Srbije, 486 iz Hrvatske, 288 iz Bosne in Hercegovine, 163 iz Slovenije, 142 iz Makedonije in 50 iz Črne gore poleg 230 članov zveznega odbora Ljudske fronte Jugoslavije — bo razpravljalo o preimenovanju Ljudske fronte v Socialistično zvezo delovnega ljudstva Jugoslavije in o njenih nalogah. O zgodovinskem pomenu preimenovanja Ljudske fronte v Socialistično zvezo delovnega ljudstva je govoril tovariš Tito na VI. kongresu KPJ, ki je bila preimenovana v Zvezo komunistov Jugoslavije. Pri obeh spremembah imen ne gre za zunanost. Spremembi sta odraz razvoja našega političnega življenja in globokih družbenih sprememb, ki so se začele z borbo proti birokratizmu, z ustvarjanjem delavskih svetov in vseh ostalih oblik samoupravljanja naših delovnih ljudi.

Socializem se bo razvijal in krepil samo na osnovi prave, resnične demokracije. Za nadaljnji razvoj socializma in socialistične demokracije je zato nujno potrebna sprememba imena Ljud-

ske fronte v Socialistično zvezo delovnega ljudstva.

Ta sprememba prinaša s seboj nove naloge naše edinstvene politične organizacije. Potrebna nam je organizacija, ki bo pomagala na vseh področjih družbenega življenja razvijati socialistično demokracijo. Z novimi organizacijskimi oblikami, predvsem pa z novimi načini dela bo omogočen razvoj demokracije in samoupravljanja delovnih ljudi. Težišče dela Socialistične zveze delovnega ljudstva bo v dvigavanju socialistične zavesti njenih članov in v reševanju vseh političnih vprašanj z gledišča nadaljnje izgradnje socializma. S sodelovanjem najširših množic bodo kakor doslej tudi v bodoče rešene vse naloge, ki jih čas postavlja pred nas.

Socializem postaja pri nas na podlagi prave, socialistične demokracije stvarnost. Ideja socializma je z zgle-dom Jugoslavije dobila novih sil, naše izkušnje pa so dragoceno vodilo pri reševanju številnih vprašanj poti v socializem posameznih narodov. Socialistični pokret delovnih ljudi naše domovine je pomembna moč v borbi za socializem na svetu. V vrstah Socialistične zveze delovnega ljudstva bo omogočil še bolj

čvrsto povezavo in sodelovanje med socialističnimi gibanji in organizacijami na svetu.

Zato pozdravljaja IV. kongres Ljudske fronte Jugoslavije vse delovno ljudstvo naše države in pričakuje od njega novih smernic za nadaljnji politični razvoj v borbi za socializem in demokracijo.

Kolektiv Mestnega magacina v Kočevju za poplavljenice v Holandiji

Delovni kolektiv trgovskega podjetja »Mestni magazin« v Kočevju je 13. februarja na letnem običnem zbornem, sindikalne podružnice sklenil, da pošlje težko prizadetim holandskim družinam, ki jim je morje uničilo domove in imetje, pomoč v znesku 20.000 dinarjev.

Posnemajmo plemeniti vzgled in pomagajmo nesrečnikom po svojih močeh! Ust. avljajmo odbore za zbiranje pomoči za poplavljenice v zapadni Evropi.

V Ribnici bodo postavili spomenik padlim borcem

Organizacija Zveze borcev v Ribnici namerava letos postaviti dostojen spomenik padlim borcem. V ta namen je zasnova široko akcijo za zbiranje sredstev in ima zbranih že okrog 700 tisoč dinarjev. Posebne ekipe članov Zveze borcev zbirajo prostovoljne prispevke za ta spomenik.

Gorenja vas je bila med NOB ena prvih partizanskih vasi v kočevskem okraju in lahko trdimo, da je prav tak še danes. To se je pokazalo tudi, ko je v nedeljo 8. februarja obiskala vas ekipa za zbiranje prostovoljnih prispevkov. Posamezni kmetje, kot na primer Alojz Lovšin, Matija Lesar, Josip Divjak in drugi, so darovali tudi po 500 din. Edina izjema v tej vasi je Angela Marolt iz št. 21, ki ni dala ničesar in se je na vse načine izgovarjala, da nima niti toliko denarja, da bi plačala davke. Vsi vaščani pa vedo, da ni gospodarsko nič slabša kot prej navedeni posestniki. Maks Nosan.

Proslava Prešernovega tedna v Kočevju

Sindikarno gledališče v Kočevju je v Prešernovem tednu s sodelovanjem gimnazijskega mladinskega pevskega zbora svečano proslavilo obletnico smrti velikega pesnika. Prireditve je nadvse lepo uspela.

Vodstvo gimnazije pa je priredilo v prostorih gimnazije razstavo slovenske knjige, ki je bila odprta tri dni. Razstavljena so bila slovenska izvirna leposlovna in poljudno znanstvena dela, mladinska literatura ter prevodna literatura klasikov in sodobnikov. Razstavo je s pomočjo profesorjev-slavistov okusno opremila prof. Suštarjeva. Razstava je privabila lepe število obiskovalcev — prijateljev lepe knjige.

Razpis natečaja

Ljudski odbor mestne občine Novo mesto razpisuje natečaj za izdelavo UR-BANISTIČNEGA NAČRTA za Novo mesto.

Interesenti naj stavijo svoje pisemne ponudbe na LO mestne občine Novo mesto do 15. marca 1953.

Prejeto LO MO:
Ljuzje Ivančič

PRETSEDNIK REPUBLIKE

Beograd, 30.I.1953

ŠRESKOM KOMITETU
SAVEZA KOMUNISTA SLOVENIJE

Novo Mesto

Najlepše zahvaljujem se čestitku koju ste mi uputili povodom mojeg izbora za Predsjednika FNLJ.

Isporučite narodu grada i sreza Novo Mesto moje pozdrave i želje da i u buduće postiže uspjehe u našoj socijalističkoj izgradnji.

Zahvala maršala Tita Okrajnemu komiteju ZKS v Novem mestu

Pred ustanovitvijo društva »Bela krajina«

Lepo število Belokranjcev živi izven domačega okraja. Povsod v Sloveniji jih lahko srečamo, kamor so odšli po vojni na različna mesta; lahko trdimo brez pretiravanja, da je odšlo iz Bele krajine največ sposobnih ljudi, ki so se s svojim delom in predano pošteno vrednostjo odlikovali vsa leta NOB in po njej. Pomanjkanje sposobnih strokovnih kadrov je zato v črnomeljskem okraju še vedno prav občutno. Zelja Belokranjcev, ki žive izven svojega rojstnega kraja, in mnogo prijateljev Bele krajine, ki so spoznali deželico

med Gorjanci in Kolpo med narodno-osvobodilno borbo, da bi pomagali tej najbolj zaostali pokrajini v Sloveniji pri njenem gospodarskem in kulturnem napredku, se približuje k uresničitvi. V Ljubljani izdeluje poseben pripravljali odbor novega društva »Bela krajina« program za delo društva in pripravlja vse potrebno za ustanovni občni zbor. Naloga novega društva naj bi bila, da bi predvsem s strokovnim znanjem svojih članov podpiralo napore Belokranjcev za boljše in lepše življenje. Delovno področje novega društva bo

obsežno in nadvse hvaležno, saj bo sedlo v kulturno-prosvetno, gospodarsko, zdravstveno in ostalo javno življenje Bele krajine. Prav posebno pa bodo Belokranjci članom društva hvaležni za pomoč, nasvete in sodelovanje pri dvigu kmetijstva, domače obrti, turizma in nujno potrebne nadaljnje industrializacije.

Pripravljalni odbor novega društva »Bela krajina« pričakuje, da bo odziv za priglasitev v društvo velik in dostojen naše partizanske tradicije. O nadaljnjih pripravah za ustanovitev društva in njegovem tekočem delu bomo naše bralce sproti obveščali.

TITO — STALINOVA IZGUBLJENA VEST

Ves angleški tisk posveča te dni veliko zanimanje Dedijerovi knjigi »Tito govori«, ki je izšla pred dnevi v Veliki Britaniji. Glasilo Bevanovih pristašev »Tribune« objavlja pod naslovom »Tito — zmagovalec nad velikimi« poročilo glavne urednice Jenny Lee, žene Aneurina Bevana, daljše poročilo o knjigi, kjer pravi med drugim:

»V svojem blestečem življenjepisu maršala Tita — pravi Vladimir Dedijer — da je Tito Stalinova vest, vest, ki jo je le-ta izgubil. Tito je več kot to, je vest vseh držav, ki jih strah s svojimi grozjami ena ali druga izmed dveh glavnih svetovnih sil. Če je imel Tito pogum in se je uprl, zakaj tudi mi ne bi storili tako? Če misli kdor kolid, da je njegov odpor lahek ali slučajen, tu je Dedijerova knjiga, ki mu odgovarja na to.«

Angleški tednik »Observer« piše v kritiki o tej knjigi med ostalim tudi tole:

»Knjiga nam daje živo sliko Tita iz vojnih let, ko je z lastno krvjo izgrajeval svojo legendo. Tu imamo dolgo povest ogrožene in pogostokrat herojske podtalne borbe proti reakcionarni vladi, borbi, ki predstavljajo pravo sliko komunista-borca, ki ga je vpliv stalinizma že decela izbrisal iz naših spo-

minov. Stalin nas je toliko prestrašil, da pozabljamo, kaj ta borec predstavlja. Ta knjiga nas na to spominja.«

Randolph Churchill, sin predsednika angleške vlade, je knjigo ocenil v listu »Daily Telegraph«. Časnik »Daily Express« pa poroča, da Stalin ni vedel, kajni so Jugoslavlani in kakšen je Tito. Hotel je, da bi bila Jugoslavija satelitska država, nima in pokorna. Izdal je ukaz o gospodarski blokadi, Zahod pa se je tedaj držal ravnodušno, skoraj prezirljivo. Jugoslavija je bila sama. Zato je bil to čas njene največje slave in odločnosti.

Takih in podobnih ocen Dedijerove knjige, ki bo konec aprila izšla verjetno tudi že v slovensčini pri Cankarjevi založbi v Ljubljani, je precej tudi v drugih angleških dnevnikih in tednikih.

Vremenska napoved

za čas od 19. februarja do 1. marca 1953

Dne 20. ali 21. februarja padavine, pretežno sneg. Nato nekaj dni suho oziroma jasno in hladneje. V jasnih nočeh hud mraz. Okrog 25. februarja padavine, nato par dni južno vreme. Okrog 1. marca sneg in ponoven nastop mraza.

Ena največjih naravnih nesreč v zadnjih stoletjih je zadela Holandsko. Nasiipi, ki varujejo kopensko, niže od morske gladine ležečo zemljo, niso vzdržali pred silnim pritiskom razburkanega morja. Prekrasna plodovita polja so se v kratkih minutah spremenila v morje, cele vasi pa so izginile v mrzli vodi. Deset in desetisoči so izgubili streho, nad 30 tisoč glav goved je požrlo morje, prav toliko pa tudi prašičev, drobnice in nad 120 tisoč perutnine. Milijardna je škoda na izgubljenem premoženju. — Iz vsega sveta prihaja pomoč ponesrečencem, ki so si rešili v veliki nesreči gola življenja.

Na sliki: Na nekdanjem velikem otoku Schouwen žalostno štrle v zrak strehe kmečkih hiš, vse drugo pa je voda, voda.

PRED KONGRESOM LJUDSKE FRONTE JUGOSLAVIJE

NE ZA SPREMEMBO IMENA temveč za vsebino dela gre

Resolucija VI. kongresa ZKJ, ki govori o nalogah in vlogi Zveze komunistov Jugoslavije, pravi med drugim tudi: »Kongres sodi, da so dozoreli vsi pogoji, da se Ljudska fronta dejansko in do kraja spremeni v enotno in aktivno množično politično organizacijo zavodnih borcev za socializem, v Socialistično zvezo delovnega ljudstva Jugoslavije, in da kot taka dobi ustrezen statut in program...«

V tem kratkem stavku je dovolj pojasnen globok pomen in smisel preimenovanja Ljudske fronte in naloge nove vsesplošne ljudske politične organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva. Na temelju pobude VI. kongresa ZKJ je Zvezni odbor Ljudske fronte izdelal statut nove enotne politične organizacije in pripravil vse za kongres Ljudske fronte, ki bo v nedeljo v Beogradu. V vseh osnovnih organizacijah Fronte so bili množični sestanki, na katerih so izvolili delegate za občinske in okrajne konference, na teh pa so bili izvoljeni delegati za kongres Ljudske fronte v Beogradu in kongres OF v Ljubljani.

Posamezni aktivisti so sicer na teh sestankih tolmačili pomen preimenovanja Fronte, o tem so tudi razpravljali frontovci, mnogo premalo ali skoraj nič pa niso frontovci razpravljali o osnutku statuta nove organizacije, ki je bil objavljen v »Slovenskem poročevalcu« 1. februarja letos. In vendar je statut vsake organizacije to, kar je ustava v državi. Nedvomno je posebna komisija Zveznega odbora, ki je sestavila osnutek statuta, dala temu tako obliko, ki najbolj ustreza programu in smernicam Socialistične zveze delovnega ljudstva. Jedro naše socialistične demokracije pa je prav v tem, da se pri obravnavanju vsakega političnega vprašanja sliši glas ljudstva. Tudi novi statut poudarja, da je težišče dela bodoče organizacije v osnovnih organizacijah. Zato bi bilo

prav in potrebno, da bi prav te o osnutku razpravljale in dale svoje pripombe.

To, da se je o predlogu statuta mnogo premalo razpravljalo in vsaj do sedaj ni bilo nobenih pripomb na predloženi osnutek, kaže, da naše frontne organizacije podcenjujejo pomen preimenovanja in bodoče naloge nove organizacije, kar na koncu koncev pomeni, da ne razumejo velike družbene spremembe v naši stvarnosti.

Mnogi so mišljenja, da gre samo za spremembo imena, kar je seveda popolnoma napačno. Fronta je v teku svojega obstoja — tako v letih med NOB in v letih obnove — odigrala velikansko vlogo. Preko nje se je Partija kot avangarda delovnega ljudstva obračala na ljudske množice, ki so temu klicu vedno sledile in izpolnile vsako nalogo, če je bila še tako težka in če je terjala še toliko žrtev in naporov. Pod okriljem Ljudske fronte in pod vodstvom svoje Partije so naši delovni ljudje izbojevali največje zmage, si pridobili svojo neodvisnost, pomedli s starim, zaostalim načinom upravljanja ter ustvarili trdne temelje za graditev socializma. Prav te velike zmage naših delovnih ljudi v borbi s fašističnimi osvajačji in domačimi izdajalci v času NOB, v borbi s staro miselnostjo, zaostalostjo in pomanjkanjem ter končno v borbi proti informbirojevski vo-

jaški in gospodarski blokadi so ustvarile pogoje za spremembo dela in imena naše vseljidske politične organizacije Ljudske fronte.

Na poti graditve socializma in socialističnih odnosov smo dosegli nedvomno velikanske uspehe. Dokaz za to so novi demokratični zakoni in sprememba ustave, ki je veran odraz prehojene poti v socializem in resnično demokracijo. Prav tako kot je bila potrebna sprememba ustave in kot so potrebni vedno novi, vedno bolj demokratični zakoni in uredbe v gospodarstvu in državni upravi, prav tako so potrebne spremembe v naših političnih organizacijah: čimveč možnosti sodelovanja in odločanja delovnim ljudem ne samo v gospodarskih, pač pa tudi v političnih, kulturnih in prosvetnih ter drugih vprašanih!

Zato ne gre samo za spremembo imena, gre za veliko več: gre se za vsebino in obliko dela nove politične organizacije, ki bo prav gotovo nadaljevala slavno pot Fronte, hkrati pa to delo še pogloblja, razširila in prilagajala današnjim nalogam in razmeram tako doma kot v svetu. O tej novi vsebini in nalogah, ki so zajete tudi v osnutku statuta, bi morali razpravljati vsi frontovci in vsi delovni ljudje in o tem tudi dati svoje pripombe in predloge. R.

JOŽE POZEK SREČNI LASNIK KUHINJSKE OPREME

»Prijetno me je presenetilo Vaše sporočilo, da sem pri novoletnem nagradnem žrebanju zadel prvi dobiček: kompletno kuhinjsko opremo. To mi bo še bolj v vzpodbudo, da bom ostal tudi v bodoče Vaš stalen naročnik in propagator za Vaš cenjeni list...«

Tako nam je pred dnevi odpisal tovariš Jože Požek, jamski nadzornik iz rudnika v Kanjižarici, doma iz Dobljčke gore pri Črnomlju. Vesel je prvega dobitka našega novoletnega nagradnega

žrebanja, ki mu bo dobro služil. Mlada leta je preživel Jože kot hlapec na raznih kmetijah, v začetku leta 1943 pa je kot 16-letni prostovoljec vstopil v narodnoosvobodilno vojsko in bil v njej do konca vojne. Dvakrat je bil ranjen v borbah s fašisti, trikrat pa odlikovan z redom hrabrosti in zaslug za narod. Po demobilizaciji se je prijavil na delo v kanjižarski rudnik, kjer je bil dve leti delavec v jami, nato pa je bil dve leti v rudarski nadzorniški šoli v Ljubljani. Danes dela Jože spet v Kanjižarici kot jamski nadzornik in je priljubljen med vsemi tovariši.

Pozdrave, ki jih je poslal uredništvu našega tednika ob veseli novice, izročamo v njegovem imenu vsem bralcem našega tednika.

Kratke vesti

Pomoč poplavljenecem na Nizozemskem in v Angliji

Poplavljenecem na Nizozemskem in v Angliji bo dodelil Zvezni izvršni svet FLRJ montažne hiše, gradbeni material in drugo v vrednosti 18 milijonov din. Zveza sindikatov Jugoslavije, glavna zadružna zveza. ZVVI so dale po pol milijona, ZB 300.000 din, razni delovni kolektivi iz vseh krajev Jugoslavije pa tudi mnogo večjih zneskov.

Nova velika javna dela

za modernizacijo cest in zidavo stanovanjskih poslopij se bodo začela. S tem se bo znatno zmanjšala brezposelnost zlasti v večjih mestih. — Po planu za

dvig gospodarstva, bodo investirali vsako leto 70 milijard din za izboljšanje kmetijstva. Po tem planu bodo namakali pol milijona ha zemlje, jo izsuševali in preprečevali poplave. — O tem so razpravljali na tiskovni konferenci z namestnikom odbora za gospodarstvo zveznega izvršnega sveta.

O novem volilnem zakonu razpravljajo

Zakonodajna odbora Zvezne ljudske skupščine razpravljata o predlogu zakona o volitvah poslancev v Zvezno skupščino. Ta osnutek zakona predvideva, da bo imela nova skupščina v bodoče 496 poslancev, in sicer 282 poslancev, ki jih bodo volili v okrajih in mestih, ter 214 poslancev zbora proizvajalcev.

Hudi snežni viharji

V nedeljo je začela v Primorju plhati izredno huda burja. Napravila je precej škode. Ves obalni ladijski promet so morali ustaviti. V notranjosti, posebno na liški progi, so začeli divjati hudi snežni viharji. Prekinjen je bil tovorni in potniški promet med Splitom in Zagrebom, kjer so ponekod bili zameti visoki tudi dva metra. Sedaj tu ponovno sneži in je nevarnost novih zametov. V Gorskem Kotaru pa je sneg tako zatrpal proggo Zagreb—Reka, da je bil promet prekinjen in so morali poslati poseben vlak za očiščenje proge. Snežni viharji so ustavili promet na 15 cestah Bosne in Hercegovine, močni zameti pa so tudi v bjelovarskem okrožju (LR Hrvatska).

Kita so poklonili Zagrebu

Orjaškega kita, ki si ga je v raznih krajih ogledalo več deset tisoč ljudi, so te dni zastavili v Zagrebu. Paški ribiči so sklenili, da bodo kita, potem ko ga bodo prepeljali z razstave v Beogradu nazaj v Zagreb, poklonili zagrebškemu zoološkem muzeju. Kakor vse kaže, bodo prebivalci Paga s tem kitom precej pridobili. Z vstopninami nameravajo namreč urediti v Pagu mestno kanalizacijo.

V notranjosti zima, na južnem Jadranu že prvi turisti

Pred dnevi so prispeli na južni Jadran prvi turisti, in sicer člani kmečkih delovnih združenj iz Vojvodine. — Prilagodni mesec bo prispela na Jadran iz Zahodne Nemčije prva skupina tujih turistov, za prve dni aprila pa se je najavila skupina angleških turistov. Kakor kaže, bo letošnja letovišarska sezona precej razgibana. Vprašanje je, kako bodo zadovoljni gostje, ker so se cene v hotelih letno znatno povzdale.

Na pustni terek se je Metlika letos zatajila

Zanimiva tradicija pustovanja, ki je z izjemo let med zadnjo vojno bila v Metliki vedno živa, je letos na lepem prenehala. Medtem ko so zadnje tedne drugod po Sloveniji, kjer ni bilo te navade, skušali uvesti vedne pustne običaje, se Metlika letos ni izkazala. Lansko pustovanje, ki je sicer bilo čisto v redu, je pri nekaterih Metličanih in Črnomolcih naletele na negotovost in nekoliko čudno kritiko. Kar je domačinom za letos zagrenilo veselje, da bi napravili svoj tradicionalni obhod po mestu. Tako tokrat po dolgih letih ni prišel do veljave stari Stevo Strmac, ki je že dolga desetletja vneti »pustni banderaš«. Vendar pa Metličani le niso mogli čisto mirno mimo »svetega Pustaa« in so člani »glavne gadjde zalege« obenem z glasili priredili na pustno nedeljo v Fizikurnem domu veliko veselico.

Celovski škof v službi izdajalcev in belogardistov

Slovenska pesem je nerazdružljiva vez našega naroda, izraz naše najgloblje ljubezni do domovine. Kdo bi se torej čutil navdušenega, s katerim so koroški Slovenci pretekli teden pozdravili skupino 21 slovenskih duhovnikov, članov Pevskega zbora Cirilmetodijskega društva, ki so priredili na povabilo Slovenske prosvetne zveze iz Celovca pevsko turnejo po Kororskem. Gostovanje duhovnikov iz Slovenije je vodil g. dr. Maks Miklavčič, pečovodja pa je bil g. Jože Mihelič, župnijski upravitelj v Gornjem gradu v Savinjski dolini.

Prvi nastop so imeli slovenski duhovniki v St. Jakobu v Rožu, kjer se je zbrala velika množica ljubiteljev prelepe slovenske pesmi. Po pozdravu je profesor dr. Miklavčič med ostalim dejal, da »nismo to, za kar so nas ožigosali že pred našim prihodom. Vsi brez izjeme smo pravi duhovniki, ki zvesto izpolnjujemo svoje stanovske dolžnosti, smo pa hkrati tudi Slovenci, ki globoko ljubimo svoj slovenski narod, našo domovino. Prav zaradi tega, ker ljubimo svoj narod, pa ljubimo tudi koroske Slovence, katerim hočemo to našo ljubezen izpričati v prelepi slovenski narodni pesmi.« Pesem za pesmijo se je nato zvrstila pred hvaležnimi poslušalci, ki so nagrajevali pevce z bogatimi aplavzi.

Koncerti narodnih pesmi so bili nato še v St. Janžu v Rožu in v Skofičah. Potovanje 21 slovenskih duhovnikov po Koroski pa seveda ni šlo v račun narodnim izdajalcem in belogardistom, ki v Avstriji lažejo delovnemu ljudstvu, da v Jugoslaviji preganjajo duhovnike, vero in katoličane. Tedi so v škofiji ordinariat v Celovcu in dosegli, da je škof izdal župniščem na Kororskem pisno naslednje vesebine:

BISCHÖFliches GURKER ORDINARIAT

Zahl: Pr. Klagenfurt, 8. Februar 1953

An das hochwürdigste Pfarramt in

V nedeljo, 8. II. 1953 naj se iz prižnice pri vseh službah božjih prebere all, če to ni več mogoče, naj se vernikom naznani v drugi primerni obliki sledeče:

Z veliko bridkostjo moram ugotoviti, da neki jugoslovanski duhovniški zbor društva Cirila in Metoda prepotuje južno Korosko in napravi prireditve.

O tem društvu velja, kar so rekli jugoslovanski škofje dne 25. septembra 1952: Društvo ni od pristojnih škofov ustanovljeno in tudi ni doseglo njihovih potrditve. Društvo Cirila in Metoda je od državnih organov ustanovljeno z

namenom, da se uniči pokorščina duhovnikov in vernikov do svojih škofov in da se polagoma razruši verno življenje.

Zato sem primoran, Vam, dragi sobratje in ljubljeni verniki, razglasiti: Duhovniki tega društva ne smejo v krški škofiji maševati in pridigovati in spovedovati ali deliti drugih zakramentov.

Ne udeležite se njihovih prireditev. † JOŽEF, škof.

V zgodnjih jutranjih urah je vozil škofijski avtomobil po slovenskih farih in raznašal gornje škofovo pismo, s katerim je le-ta klevetal slovenske duhovnike. V kakšnem svetem strahu pred silo resnice živijo pobegli emigranti, kaže prizadevanje belogardistov, da bi preprečili množično udeležbo na koncertih slovenske pesmi. Obisk duhovnikov iz Slovenije bi jim lahko, tako se

jim zdi, podrl vse to, kar leta in leta lažejo koroskim Slovencev o preganjanju duhovnikov v Jugoslaviji. Zato so si izmislili bajko o »preoblečenih agentih« iz Slovenije in blatili ugled kar 21 duhovnikov, izmed katerih ima večina lastne fare v vseh treh slovenskih škofijah.

Celovski škof, ki je kasneje sicer izjavil, da je izdal gornje navodilo »na izrecno željo Slovencev« (beri belogardistov in izdajalcev) in da je bil »le nostransko poučen«, pa je s svojim pismom slovenskim župniščem na Kororskem pokazal, da trobi v isti rog z belogardisti in ostalimi narodnimi izdajalci.

Resnica je bila in bo vedno močnejša od laži in prevar. To je potrčila tudi množična udeležba slovenskega koroskega ljudstva na koncertih Pevskega zbora CME katoliških duhovnikov iz Slovenije.

ROGANJE ZAKONITOSTI

HOTEL METROPOL

Novo mesto 1.II.1953

Teorije

VaJS Wilko
uvaluženke hotelu "Metropol"

Novo mesto

Z osnutkom ne nastale izgube v mesecu decembru 1952

je delavski svet za upravnit odbor podjetja sklenil omajajati delovila delavnih mest. Radi tega Vas s dnem 15.II.t.l. razrešujemo Vašo službo. delavnosti, kar izvalite vzeti na znanje.

Sert fasizmu - svoboda narodu!

Upravnik podjetja: *Juppovčič* Predsednik uprav. odbora: *Strojan*
Predsednik delavskega sveta: *Kotaroz Jazbec*

Čeprav zakon o prenehanju službenega razmerja točno določa postopek za odpoved delavcu oz. nameščencu, nekatera podjetja še vedno grobo kršijo zakonitost in s tem ogrožajo zaupanje v našo ljudsko oblast

Voznina na železnici bo znižana

Pripravlja se znižanje potniških voznin na železnici. Povprečno bodo voznine znižane za 25 %. Na razdaljah do 100 km bo tarifa znižana za 20 %, na razdaljah nad 100 km pa bo znižanje precej večje. Tako predvidevajo, da bo n. pr. znašalo znižanje pri 700 km 40 %. Popusti za letne dopuste in razne izlete, brezplačne karte za dijakje itd. bi ostali približno isti kot so bili doslej. Popust za nedeljske povratne vozovnice naj bi znašal 40 %. Nova potniška tarifa bo začela veljati najpozneje 1. aprila letos.

POVERJENIKI PREŠERNOVE DRUŽBE!

Javljajte svoje točne naslove, da vam bomo mogli poslati potrebne tiskovine in podrobnejša navodila. Ne pozabite navesti, koliko rednih in podpornih članov predvidevate, da boste pridobili. Za krije stroškov je določena provizija 10 odstotkov od redne članarine ter 5 odstotkov od podporne članarine in naročnine na Obzornik. Svoje naslove javljajte ne glede na to, da morda z njimi razpolagajo že okrajni oz. mestni odbori Prešernove družbe. Naš nastop: Glavni odbor Prešernove družbe, Ljubljana, Erjavčeva c. 12.

Pravni položaj verskih skupnosti bo urejen z zakonom

Tajništvo za zakonodajne in upravne posle Zveznega izvršnega sveta je prejšnji teden izdelalo načrt zakona o pravnem položaju verskih skupnosti v naši državi. Besedilo načrta je izšlo v »Slovenskem poročevalcu« 12. februarja in priporočamo vsem bralcem, da se seznanijo s tem zanimivim zakonskim osnutkom, ki bo tudi s pravne plati uredil položaj raznih ver v naši državi. V svojih členih načrt točno odreja opravljanje verskih obredov in verskega pouka. Državljeni FLRJ uživajo popolno svobodo vesti; zato je izpovedovanje vere njihova zasebna stvar, pripadajo lahko torej kateri koli ali pa nobeni veroizpovedi. Vse veroizpovedi v državi uživajo enake pravice. Pouk v šolah je samo laiški in temelji izključno na pridobitvah znanosti; zato je prepovedan vsak verski pouk v šolah. Pač pa je v cerkvah verski pouk svoboden in zanj ni potrebna prejšnja privolitve. Osnutek zakona točno določa, da je prepovedana kazniva zloraba verskih opravkov, pouka, čtiva in drugih verskih manifestacij za vpliv na politično prepričanje državljanov. Kaznivo je tudi oviranje verskih obredov. Država lahko daje gnetno pomoč verskim skupnostim, ki s temi sredstvi same

razpolagajo. Zbiranje prispevkov za verske namene je dovoljeno v cerkvah, izven njih pa po odobritvi ljudskega odbora. Nikogar pa ni mogoče prisiliti, da bi dajal prispevke v cerkvene namene.

V zakonu oz. njegovem osnutku je nadalje predvideno, da je verske obrede mogoče javno in svobodno opravljati praviloma samo v cerkvah in drugih javnih, za to določenih prostorih. Poroka po verskih obredih se lahko opravi samo po sklenjenem zakonu pred pristojnimi državnimi organi.

Načrt predvideva tudi, da lahko verske skupnosti ustanovljajo posebne verske šole za pripravlanje duhovnikov. Osebe, ki obiskujejo te šole, lahko uživajo pravice, ki se priznavajo osebam na šolanju. Tudi starši, katerih otroci obiskujejo te šole, lahko uživajo pravice, ki pripadajo staršem, katerih otroci se šolajo.

O tem zakonu bo verjetno razpravljaj Zvezni izvršni svet na svoji prihodnji seji, nato pa ga bo predložil Ljudski skupščini FLRJ v odobritev. Kakor za vse naše zakone, je tudi za zakon o pravnem položaju verskih skupnosti značilna široka demokratičnost v osnovnih in zaključnih določbah.

Ali vas zanima delo turističnega društva?

Turistično društvo v Novem mestu se je lani močno razmahnilo. Število članov se je dvignilo na 400 rednih članov. Lepi so uspehi pri ureditvi mesta, za katero je dalo pobudo turistično društvo in pomagalo pri njegovi uresničitvi, najboljši uspeh pa je moderno kopališče na Krki, kakršnih je malo v Sloveniji. Tudi za letošnje ima društvo velike načrte. Med njimi je na prvem mestu zgraditev čolnarne pri kopališču, nakup čolnov in še veliko drugih koristnih predlogov za nadaljnjo ureditev mesta in okolice. O dosedanem delu in načrtih v letošnjem letu bo poročal upravni odbor na rednem letnem obem zboru 24. februarja zvečer v Domu sindikatov v Novem mestu. Občnega zbora se udeležite polnoštevilo, povabite nanj pa tudi svoje znance in prijatelje, ki še niso člani in jim pripočite, da se tudi oni vključijo v to, za razvoj turizma tako potrebno organizacijo. Kot člani se lahko vključijo tudi delovni kolektivi in sindikalne organizacije, podjetja in ustanove. Vsi člani uživajo poseben popust na kopališču, pri čolnih in podobno. Prijavite se lahko v poslovalnici »Putnika« na Glavnem trgu.

Življenjepis maršala Tita bo izšel tudi v slovenščini

Kakor smo zvedeli, bo v življenjepis maršala Tita, ki ga je napisal Vladimir Dedijer, izšel tudi v slovenskem prevodu. Knjiga je pred nedavnim izšla v nekaterih tujih jezikih in je povsod vzbudila veliko zanimanje. Dedižerovi prispevki k biografiji maršala Tita obsegajo dvajset poglavij in bo knjiga v slovenski izdaji obsegala nad 600 strani, poleg tega pa bo opremljena še z vsaj 40 slikami v posebni prilogi. Izdala jo bo Cankarjeva založba v Ljubljani, ki je v začetku tega tedna razpisala subscribejco. Kakor računa založba, bo izšel prevod v drugi polovici aprila.

Največja nagrada po vojni

AVTO

skoraj popolnoma nov, v brezhbenem stanju in 10.000 din za poskušno vožnjo bo dobil eden izmed bralcev, ki bo pravilno rešil 5 križank, ki bodo zapovrstjo objavljene

v 7., 8., 9., 10. in 11. številki PAVLIHE

Poleg avtomobila bo izžrebanih še deset tolažilnih nagrad po 1000 din. Križanke ne bodo težke in jih bodo z majhnim trudom lahko rešili vsi naši bralci. Za tiste, ki bi zamudili 7. štev., jih bo nekaj imela v rezervi UPRAVA PAVLIHE.

Vse rešene in izrezane križanke pošljite 5 dni po objavi zadnje, na uredništvo Pavlihe, Ljubljana, Gosposka 12!

Micki Prusovi v slovo

Tiho in skromno se je poslovila od svojih številnih prijateljev in znancev pri ljubljani aktivistički Micki Prus...

Novo mesto

V sredo 11. februarja je priredil v okviru Ljudske univerze Centralni higienski zavod iz Ljubljane predstavo s kino...

Veselo predstavnostno zabavo je pripravilo Društvo prijateljev mladine v sodelovanju organizacije AFZ...

Kar prijetno je stopiti v Novem mestu po urejenih pločnikih skozi Glavni trg in ob cesti Komandanta Staneta...

Predgrad ob Kolpi

Pred dnevi se je pričel v Predgradu pri krojevalni in šivilski težaji, ki ga vodi tov. Zofka Maurin...

Tudi na Deskovici vasi so se nabudili mladinci so organizirali tamburški zbor ki že pridno vadi...

Gasilci na Vel. Poljanah so zborovali

Občni zbor gasilcev, ki je bil nedavno v Vel. Poljanah nad Ortenkem je bil dokaz, kaj zmore dobra organizacija in odlična disciplina...

Ne pozabite!

Poravnana naročnina »Dolenjskega lista« vam jamči brezplačno neugodno zavarovanje pri Državnem zavarovalnem zavodu...

IZ NAŠIH KRAJEV

V nedeljo 1. februarja je bila v Sotradni okrajni smučarski tekmi Pionirji, mladina in člani so tekmovali v teku, skoku in veselaolomu...

Dolga vas pri Kočevju

Zene in dekleta Dolge vasi so se dogovorile, da bi bilo potrebno organizirati gospodinski tečaj, na katerem bi izpopolnile svoje znanje v kuhanju, pletenju itd.

Iz Loškega potoka

Ljudska knjižnica v Loškem potoku je imela v prvih povojnih letih težke življenjske pogoje. Nastala je iz knjig, ki so ostale iz predvojnih krajevskih knjižnic...

V jeseni 1952 je dobila nov prostor v občinskem poslopiju. Učiteljsko niže gimnazija že spomladaj temeljito pregledala knjižno zalogo ter odstranilo zastarele in obrabljene knjige...

RAZPIS SLUŽBENIH MEST

Ljudski odbor mestne občine Novo mesto razpisuje: mesto občinskega tajnika...

Da seznanimo našo javnost z delom mladinske organizacije na novomeški gimnaziji, objavljam osemsovoica Jožeta Petriča, ki po smrti ga morali zaradi pomanjkanja prostora krajsati...

KRONIKA NESREČ

Dol. Radence ob Kolpi. Ko je gospodinja Katarina Butala s krajevo vozila drva, se ji je ta spilašla in jo vlekla za seboj. Pri tem si je Butalova zlomila levo nogo.

Rojsva, poroke in smrti

V okrajni Kočevju se je 19. decembra 1952 rodilo 46 otrok. Od teh 19 dekcev in 27 dekliv. Umrlo je 31 oseb, od teh 15 moških in 15 žensk. Porok je bilo 15.

V okrajno Novo mesto se je rodilo decembra 1952 141 otrok, od teh 72 dekcev in 59 dekliv. Umrlo je 66 oseb (31 moških in 35 žensk). Porok je bilo 72.

Smučarska nedelja v Dobropolju

V nedeljo 8. februarja je priredila nižja gimnazija v Dobropolju pod vodstvom tov. Ludvika Andolskega smučarske tekme. Prireditev je uspešna in tudi snežne razmere so bile odlične...

Zužemberk

Naše gasilsko društvo je v drugi polovici lanskega leta skoraj popolnoma zaspalo. Temu primeren je bil tudi letni občni zbor, ki je bil sklican kar dvakrat. In še drugi, 1. februarja, ni bila udeležljiva...

Okvir za obešanje perila

V vsakem gospodinjstvu dela v zimskem času preglavice sušenje perila. Tudi tam, kjer so zato dovolj prostorna podstrešja, mora gospodinja do- končno posušiti perilo v kuhinji, sobi ali kopalnici...

7. februarja je bila svatba Cirila Zaletija in Danice Lavrič. Po nekem starodavnem običaju pri nas pridejo domači fantje pod okno pet, zato pa dobijo pijačo...

Brod pri Novem mestu

V nedeljo 8. februarja smo pokopali staro ženo, Nežo Veselovo iz Broda; dočakala je 83 let. Niha hiška, stoječa ob malem gozdu na koncu vasi ob Krki, je bila med NOV zavetišče partizanov...

Okvir za obešanje perila

Da ne bo treba napeljevati vrvi od stene do stene, naročimo pri mizarju

O delu in problemih mladine na novomeški gimnaziji

neutemeljenih izgovorov. Zato ni čudno, če v predkonferenčnem obdobju organizacija zasepa.

Novomeška gimnazija sprejema pod svojo streho mladino iz različnih slojev. Tako iz kmečkih, delavskih, uradnikskih družin itd. Mladina pride v šoli v najtesnejše stike in takoj je opaziti, kakšnega prepričanja starše kdo ima...

Podzemelj

V nedeljo 8. februarja je bila v Podzemlju občinska mladinska konferenca za občino Gradac. Udeležba ni bila zadovoljiva, čino Gradac. Udeležba ni bila zadovoljiva, čino Gradac. Udeležba ni bila zadovoljiva, čino Gradac...

Podzemelj

V nedeljo 8. februarja je bila v Podzemlju občinska mladinska konferenca za občino Gradac. Udeležba ni bila zadovoljiva, čino Gradac. Udeležba ni bila zadovoljiva, čino Gradac...

Leno indom

Okvir po spodnji skici. Letvice okvira naj bodo široke približno 80 cm, dolge pa do 1,5 m ali krajše, kakor je pač velik prostor, kjer ga bomo namestili. Na dolgih letvicah damo v razdalji 10 centimetrov izdolbti luknjice...

Recepti

Keksli iz ržene moke: Zamesimo testo iz 30 dkg ržene moke, 20 dkg sladkorja, 2 celih jajc, 1 noževe konice sode, malo cimeta in zdroljenih nageljnovih žbic ter 2 žlice medu.

Nasveti

Madež od črnega vina nam ne bodo pokvarili prtov, če imamo pripravljeno solnico z navlaženo soljo. Se moker vinski madež potrosimo s soljo in ob pranju bodo madeži izginili.

STUDENTI — STUDENTKE!

Ustanovna skupščina »KLUBA DOLENJSKIH VISOKOŠOLCEV« bo v nedeljo dne 22. februarja ob 10. uri v rednem kotičku OLO Novo mesto. — Vabljeno!

OBVESTILA

ZAHVALA Novomeški študenti se zahvaljujejo vsem, ki so nam pomagali, da je prvo povojno brucovanje tako lepo uspešno. Posebno se zahvaljujemo ženam, ki so postrtovalno sodelovale pri prireditvi in vsrem tistim, ki se brucovanja niso udeležili, a so poslali denarne prispevke.

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA Od 20. do 23. februarja mehiški film »La Malquerida«. Od 24. do 26. februarja francoski film »Stavki v kletki«. Od 27. februarja do 2. marca ameriški barvni film »Zlomljena puščica«.

Oglasi

Prodajni gozd na Brodu — Novo mesto. Kupim 40 m rabljene vrtno mrežo. Polzvedbe — Cerkevna 2, Novo mesto. P. REKLIČ Vest, priredništvo iz Zagreba o Kastelci Ivalni, smatrava za nemestno. — Stanka Rošthar, Dora Kodrič — Crnometl.

Bogdan Borčić — Siroti (lesores, 1948)

Oglejte si razstavo akadem. slikarjev v novomeškem Dolenjskem muzeju!

Volčje njive pri Mirni - novo prazgodovinsko najdišče

Opis pomembnih najdb v Volčjih njivah, kjer se bodo spomladaj delali nadaljevali, najdeni predmeti pa shranili v Dolenjskem muzeju, naj seznanjamo naše prebivalstvo s temi najdbami, obenem jih pa tudi opozoriti, kako važno je, da se tako izkopavanje opravlja pod strokovnim vodstvom. Zato je vsako samovoljno brskanje ali izkopavanje po nepoklicanih ne samo škodljivo znanosti, ampak je hkrati tudi kaznivo dejanje, ki ga naša oblast zelo strogo kaznuje.

J. J., upravnik Dolenjskega muzeja

Nekaj sto metrov južno od vasi Volčje njive pri Mirni se začne z gozdom poraščeni greben, ki se vleče proti Čirniku in mu pravijo »pod Čirnikom«. Ob gozdni poti je peskolom, last Ivana Kovača vulgo Skode. Kot smo že poročali, je Skodetov sin Ivan izkopal na vrhu peskoloma lonček, železen nož in cel človeški okostnjak. Na poziv Dolenjskega muzeja je Narodni muzej iz Ljubljane pregledal najdbe in ugotovil, kako važne so za našo prazgodovino. Ker je bilo treba zaščititi rob sesipajočega peskoloma, so začeli z najnujnejšim zaščitnim izkopavanjem. Pri tem so našli naslednje predmete:

Na površini 12 m², v dva metra debeli plasti zemlje na prepereli dolomit-ski skali, so odkrili 6 popolnih skeletnih grobov — v štirih so bili odrasli moški, v enem žena in v enem deklica. V vsakem grobu so bili keramični in kovinski predmeti. Najdbe se prične v globini 35 cm, konča pa v globini 2,2 m.

KERAMIČNI PREDMETI

Najlepša in najbolj tipična lončena posoda je bila najdena v grobu deklice (Slika II, št. 1, 2, 3, 4). Posoda ob

noži je ena zelo starih oblik keramike, spadajoče v halstatsko kulturo. Pojavlja se že v 7. stoletju pred našim štetjem in jo najdemo vse do 3. stoletja pred našim štetjem. Izdelana je iz črno žgane glinice, pomešane z drobnim peskom. Vsa površina je zelo zglijana in prevlečena z grafitom. Delana je brez lončarskega vretena. Stene posode so presenetljivo tanke. Isto velja tudi za posodo št. 4.

Posodi, kot sta na sliki št. 1 in 2, sta se prvič pojavili v 4. stoletju pred našim štetjem ter se po obliki in načinu izdelave bitno razlikujeta od prej omenjenih posod. Izdelani sta iz rdeče, s peskom pomešane ilovice. Stene so precej debele in dobro izglijane. Obe posodi sta prebarvani z neko rdečo snovjo. Nastali sta tako, da je lončar naredil dolgo klobaso iz ilovice in jo zvil v obliko posode. Posoda št. 2 je stekleničaste oblike in ima sitasto dno ter zelo ozko grlo. Služila je namesto današnje zavite natege. V posodo, kjer je bila pijača ali druga tekočina, ki so jo hoteli zajeti, so »steklenico« potopili z dnom navzdol in počakali, da se je skozi sitasto dno napolnila. Nato so s prstom začepili ozko odprtino na grlu, jo prenesli nad kozarec (na sliki št. 1), odmaknili prst in tekočina je iztekla v kozarec. To je edinstveni primer tovrstne najdbe ne samo v naši, ampak tudi v inozemski arheologiji. Posoda nam priča, kako kulturno razviti so bili naši predniki in kako so imeli razvit čut za lepoto in higieno. Enake pozornosti je vredna posoda (slika II, št. 5), ki jo je našel Ivan. Izdelana je iz sivopečene, s peskom pomešane in grobo

obdelane ilovice. Na dnu vratu ima dva vzporedna kroga, kar vznbuja domnevo, da je bila izdelana s preprostimi lončarskim vretenom na ročni pogon. Po obliki spada v vrsto lončnih posod, ki so se pojavile v IV. stoletju pred našim štetjem. Posode št. 1, 2 in 5 spadajo v obdobje latenske kulture, katere nosilci so bili pri nas Kelti, v poznejših stoletjih pa Iliri.

Po tej posodi je dobila svojo obliko rimska provincialna keramika, po njenem posredovanju jo najdemo še tudi pri Slovanih v zgodnjem srednjem veku (od 6. do 10. stoletja).

KOVINSKI PREDMETI

Nanožnice, zapestnice, ovratnice in razni obročki so navadno narejeni iz bron in skoraj vedno okrašeni z vzporednimi ali zlomljenimi črtami (slika I, št. 3, 5). Tako izdelani in oblikovani predmeti so svojstveni za vso dobo od 8. do 3. stoletja pred našim štetjem. Kot najznačilnejši predmet, s katerim najlaže določimo čas, je zaponka, fibula (slika I, št. 2). Take zaponke so našli tudi na Magdalenski gori in spadajo v dobo od 6. do 4. stoletja pred n. št. Omembe vreden je grob starega moškega. Na usnjencem pasu, spetim s tremi bronastimi gumbi, je na levi strani visel obroček, na desni pa nožnica, v kateri je bil lepo izdelan bronast klin z ornamentirano površino (slika I, št. 8). Klin je verjetno služil kot poveljniško znamenje. Pod nožnico je bil na pas pripet pozlačen bronast gumb, narejen iz izredno tanke pločevine. Po načinu izdelave in ornamentiki lahko te predmete uvrstimo v latensko kulturno obdobje. Vsi našeti bronasti predmeti so bili izrazito okrasni. Praktično uporabni predmeti so bili v tej dobi zelo redki.

Stev. 1 nam kaže železno sekirko tuljaste oblike, stev. 4 pa majhen zakrivljen železen nož, kar je značilno za obdobje starejšega halstata.

STEKLENI PREDMETI

Od steklenih predmetov zasluži pozornost samo ogrlica (slika št. 6) iz modrih steklenih jagod in čudovito lepe pravične živali. Glava je narejena zelo plastično in iz raznobarnega stekla. Ogrlica se je spenjala z bronastim obročkrom. Tovrstni stekleni nakit najdemo tudi v ostalih najdiščih, posebno veliko so ga našli v Valični vasi pri Žužemberku in na Vinici. Časovno spada v obdobje 4. stoletja. Verjetno je bil že izdelani stekleni nakit uvožen od kod z juga.

Značilno je, da so bili mrtveci v vseh grobovih z glavno obrnjeno proti severozahodu. Vsi so bili pokopani brez krste, razen enega moškega, ki je bil položen v izdolbeno deblo, kar

je redkost. Grob deklice je bil obložen s kamni in pokrit s tremi kamnitimi ploščami. Če k temu dodamo, da je v vsakem grobu keramična posoda, izdelana samo zato, da se položi v grob, smemo sklepati, da so Iliri in Kelti imeli neke vrste pogrebne obrede. Razen teh šestih odkritih grobov je cel vrh grebena poln grobov, ki se v terasah spuščajo k vnožju. V tem primeru je jasno, da imamo opraviti z izrazitim pokopališčem najbogatejšega razdobja halstatske dobe, ko so Iliri bili na višku svojega vzpona in ko so se že pojavili Kelti z elementi svoje močnejše latenske kulture. Če, sodeč po predmetih, postavimo najdbo v drugo polovico 4. stoletja pred našim štetjem, je mogoče, da je to pokopališče ilirsko-keltske naselbine, ki je najbolj verjetno bila na Čirniku. Grobišče v Volčjih njivah z ostalimi istočasnimi arheološkimi postojankami v Mirenski dolini dokazuje, da je bila ta dolina izredno gosto naseljena in bogata. To je tudi razumljivo, ker je Mirenska dolina najbolj naravna zveza med srednjim tokom Krke s Temeniško in Stiško dolino in med dolino Save in Savinjo.

Volčje njive skupaj z mlajšim Mokronogom, Vinjim vrhom, Magdalensko goro, mlajšim Podzemljem itd. tvorijo v istem času vrsto najdišč z isto kulturno višino in istim narodnim nosilcem.

ZGODOVINSKO OZADJE

Po vsej Dolenjski so se že tisoletje pred našim štetjem naselili Iliri. Njihovo kulturo imenujemo halstatsko. V 4. stoletju pred našim štetjem so v te kraje prišli Kelti s svojo latensko kulturo in premagali domače Ilire. V veliko gradščih so Iliri in Kelti živeli vsak zase. Ni redko, da so živeli tudi skupaj in se z asimilacijo obeh kultur dvignili na še višjo življenjsko raven.

Ob tej priložnosti bi se hotel še enkrat zahvaliti Skodetovemu Ivanu za Volčjih njiv, ki je s svojo vestnostjo omogočil, da smo prišli do tega lepega odkritja. Obenem se zahvalim ravnateljstvu mirenske gimnazije, tovarišu Bercetu, posebej pa še 4. razredno gimnazije, ki je s svojo požrtvovalnostjo v najslabšem vremenu pripomogel, da se je začetno delo na odkopavanju lahko dokončalo.

S. V.

O kulturno-prosvetnem delu v Dobrepolju

Osmega februarja je dramatski odsek KUD Videm-Dobrepolje ponovil na domačem odru dramo petejanko: »Le-pa Vida«. To me je napotilo k razmišljanju o kulturnem delu v Dobrepolju sploh.

Mislím, da pri nas ni edini primer, kjer ima prebivalstvo, posebej pa še mladina, veselje in smisel za kulturno življenje, zlasti za dramatikó. Na terenu se že od leta 1945 dalje pojavljajo amaterske skupine in skupinice v okviru mladinskih organizacij, kot je to v Kopoljah in Strugah, v Ponikvah pa pod okriljem gasilskega društva. Mladi fantje v Podpeču so organizirali tamburaški zbor, mladinci v Podgorici pa imajo svoj džez. Obe godbeni skupini, čeprav mladi, imata za seboj že nekaj uspešnih nastopov. Poleg teh obstaja še gasilska godba na pihala, ki pa je v zadnjem času skoraj popolnoma zamrla, prav takó kot moški pevski zbor, ta je brez sposobnega pevovodje, godba pa brez kapelnika.

Obvestilo dopisnikom in sodelavcem Dolenjskega lista

Zaradi tehničnih ovir v tiskarni »Ljudske pravice« v Ljubljani bo naš tehnik do nadaljnjega izhajal samo na 4 straneh. Vse bralce, naročnike in vse naše dopisnike prosimo za razumevanje nastalega položaja, ki bo trajal verjetno do kongresa OF Slovenije. Upamo, da nam bo po izvršeni reorganizaciji našega tiska mogoče stalno izhajati na 6 straneh. Zaradi teh ovir, ki ležijo izven območja uredništva Dolenjskega lista, začasno še ne moremo izdajati »Kmetijskega svetovalca« in drugih prilog, ki jih imamo v načrtu.

Vse dopisnike in stalne sodelavce prosimo zato, da nam pošiljajo kratka, a izčrpana poročila in dopise, ker dolgih sestavkov do razširitve obsega lista ne bomo mogli objavljati. Uredništvo

Pojasnilo

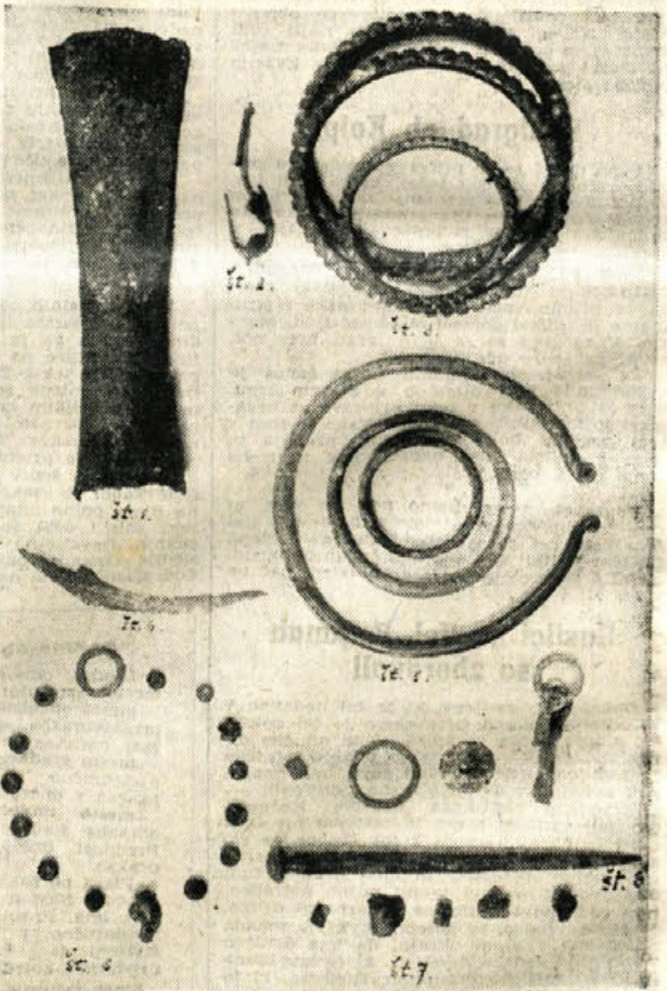
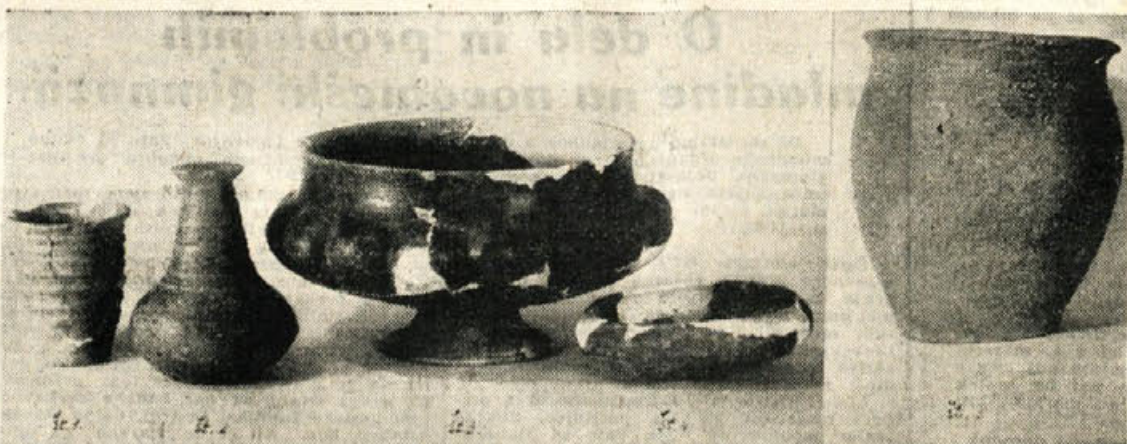
Na željo orkestra JLA v Novem mestu sporočamo v zvezi z odpovedanim nastopom orkestra SKUD »Dušan Jereb«, ki bi se bil moral vršiti v četrtek 5. februarja t. l., da odpoved tega nastopa ni v nikakoli zvezi s sedanjimi odnosi med obema novomeškima orkestrima.

Množične politične organizacije se pri nas za kulturno-prosvetno delo ne zanimajo, razen da morda od časa uvrste v spored veselice tudi kakšno kulturno-prosvetno točko, zaradi pobiranja prireditve. Tudi godbeniki po navadi pridejo v poštev samo za veselice, drugače se zanje nihče ne zmeni. Ni čuda, da dela takorekoč v vsaki vasi samostojna igralska družina vedno brez vsakega režiserja, da člani tamburaškega zhora niso niti člani LMS niti KUD. Ali ne bi bil položaj popolnoma drugačen, če bi se o problemih ljudske prosvete nekoliko govorilo na frontnih sestankih? Seveda pa bi se morali tega duha navzeti najprej člani občinskega odbora OF in to vprašanje vsaj od časa do časa postaviti tudi na dnevni red svoje seje. Kako je KUD onemogočeno delo s tem, da je dal občinski ljudski odbor garderobo v najem za stanovanje in skladišče, si lahko mislimo. Ali ne bi

odgovorni ljudje v Dobrepolju malo razmislili in našli za Dobrepolje človeka, ki bi vodil pevski zbor in godbo, s tem, da mu dajo primerno zaposlitev? Dalje naj bi se člani vaških igralskih skupin vključili v KUD na Vidmu, ker bi bilo tako delo uspešnejše. KUD bi potrebovalo tudi finančne podpore, katere pa še do danes ni prišlo od nikogar. Dolžnost naših krajevnih podjetij in kmetijske zadrugre je, da iz svojih fondov za kulturno-prosvetno dejavnost podpro KUD. Mislím, da bi se dala kje dobiti sredstva za nakup kino aparature. Vsa dobrepoljska dolina vendar zasluži, da bi imela vsaj en kino projektor za redne filmske predstave. O tem naj bi se pogovorili tudi na okraju, pa še v Ljubljani. Franc Babič

KNJIŽNE NAGRADE za najbolj delavne člane sind. podružnice »OLO Kočevje«

Člani sindikata uslužbencev Okrajnega ljudskega odbora v Kočevju so na nedavnem občnem zboru svoje organizacije pregledali delo v minulem letu. Ugotovili so, da je bilo delo sindikata plodno. Organizacija je skrbela za strokovno in politično vzgojo članstva. Okrajni ljudski odbor je pomagal sindikalni podružnici pri njenem delu; prispeval je 16.000 din za popravilo sindikalne sobe in kupil radio aparat za sindikat. Za najboljše delo je bilo na občnem zboru podružnice nagrajenih čez za tovarišev s knjižnimi nagradami.

NAPAD PARTIZANOV na Pleterje

DR. JOSIP EDGAR LEOPOLD

(Nadaljevanje)

V soboto, 20. februarja, okrog dveh zjutraj je začela kartuzijska goreti pri vratih, ki vodijo v gozd. Celice so začele goreti druga za drugo, dokler ni bilo v plamenih 17 celic in dva kraka velikega križnega hodnika. Sestnajst celic je zgorelo z vsem inventarjem in priručno biblioteko. Sedemnajsta celica je zgorela samo deloma, od križnega hodnika pa krov dveh krakov. Ogenj je zajel 120 x 160 metrov — tako sta namreč dolga oba kraka križnega hodnika. Partizani so bili po lestvah splezali čez zid v majhen vrt, ki ga ima vsaka celica, šli po stopnicah v celico ter podtaknili ogenj v sobi v prvem nadstropju in na podstrešju. Pri tem se je najbolj odlikoval sam komendant Cankarjeve brigade, Dragan Jeftić iz Milanovca v Srbiji, kakor nam je kasneje sam pripovedoval. Suh smrekov les se je vžgal z največjo lahkoto, ogenj se je naglo širil in zajel vso celico.

Proti jutru je iz Sentjerneja začela streljati italijanska artilerija v okolico Pleterji s šrapneli in granatami. Ta artilerijski ogenj se je ponovil pred poludnem in postajal čedalje hušlj. Ko se je zdnilo, so se partizani spet umaknili iz bližnje okolice Pleterji v samostanski park in bližnje gozdove.

Drugi so iz gorečih celic nosili vse, kar je bilo mogoče rešiti: zdravila, sanitetni material, obleke, perilo in podobno. Vse te stvari so zlagali v križni hodnik, a beli so čez dan odnašali in nam pobrali še tisto malo, kar je bilo ostalo.

Beli so imeli napačno mnenje, trdeč: Če ne poroberemo ml, kar se da pobrati, bodo pobrali pa partizani! Se v zad-

njem trenutku so hoteli odgnati vse krave, da ne bi prišle v roke partizanom, vendar smo to preprečili.

Cez dan so partizani spet nadzirali Pleterje iz vinograda. Pri tem je padel neki beli, oziroma oče nekega belega, ko je stopil skozi vrata, ki vodijo v Drčo, in bil zadet. Razen njega je padel še neki beli, dva druga so pa že 19. februarja raztrgale nemške mine, ki sta jih neprevidno nosila privezane okrog pasu. Več belih je bilo ranjenih.

Zjutraj smo srečali na hodniku pred cervkijo komandanta Sekoleca in komandirja Karo ter ju vprašali, ko je ogenj že uničeval Pleterje, kakšen je položaj. Rekla sta: »Municije nimamo skoraj nobene, zelo moramo varčevati z njo, pomoči od nikoder, a samostan že gori. Če do treh popoldne ne dobimo municije in pride pomoč, bomo morali samostan zapustiti in se pretolči se. »Skušati moramo na vsa knačin, da pridemo do Brezovice, v kolikor nam bo uspelo. Kdor bo pri tem poginil, je poginil, kdor se bo rešil, se bo rešil. To je edina možnost, da nas ne ujamejo, kajti če ostanemo tu brez pojačanja in municije, bodo partizani dalje požigali Pleterje, dokler nas ogenj ne bo pregnal in bomo padli v naročje partizanom, ki nas bodo že čakali.« Ali je bilo vse to potrebno? smo rekli. Molčala sta.

Popoldne se je prebil italijanski poročnik, kontrola belih v Pleterjih, z

dvema italijanskega vojakoma in šel v Sentjerneja. Prišel je srečno. Sel je v smeri proti Selom in partizani ga niso opazili. V Sentjerneju je poročal o položaju v Pleterjih in Italijani so obljubili, da bo popoldne vsekaror prišla pomoč. Vrnil se je in sporočil belim, kaj je zvedel v Sentjerneju. Zdal so belci postali bolj mirni, upanje jim je zraslo. Šli so počivati od nočnih naporov.

Partizani so budno nadzirali sleherni pomik v Pleterjih. Vikar je odšel proti našemu pokopališču pogledat, kako gorijo celice. Komaj se je pokazal, že je bil obstreljen na glavi in ledijh.

Streljali so partizani in beli. Poldna je minilo. Okrog dveh je nad Pleterji in Drčo krožilo letalo in metalo bombe.

Partizani so bili že ponoči razpravljal, ali naj se samostan popolnoma požge ali pa samo tisti del, ki je potreben, da bi bele pregnali. Poznejši komendant XV. divizije v Novem mestu, Črnogorec Popivoda, je bil za to, da se samostan do tal poruši, sicer se bodo beli spet naselili v njem. To nam je povedal sam, ko je bil pri nas oktobra 1943 pogledat teren borbe. Drugi so pa menili, naj se samostanu prizanaša kolikor je mogoče, ker so kartuzijanci veliko pomagali partizanom in Osvobodilni fronti. Drugo mnenje je zmagalo. In polkovnik? Popivoda nam je sam dejal, da je vesel, ker je samostan ostal in da on takrat s svojim predlogom ni uspel.